

Přemek Tájek

Sčítání „kukaček“ na Těšově

Jak se již pomalu stává tradicí, vyrazili jsme i letos „počítat kukačky“ na Těšovské pastviny. Malebné stráně u Těšova jsou totiž významnou botanickou lokalitou, na níž se

*Vstavač kukačka na těšovských pastvinách
(J.Bartoš)*

díky dlouhodobému a hlavně nepřetržitému a šetrnému hospodaření vytvořily a dochovaly druhově velice pestré luční porosty s mnoha chráněnými druhy rostlin; především pak s velice početnou populací jedné orchideje – vstavačem kukačkou (*Orchis morio*).

Naše sčítání probíhá zpravidla v první polovině května, kdy už bývá tento druh orchideje v plném květu. Sčítání vypadá tak, že sčítatelé pomalu jdou v nevelkých rozestupech v řadě vedle sebe a hlásí

každý nalezený exemplář. Na konci louky se rojnice otočí a prohledává se další rovnoběžný pás porostu. Počítají se pouze kvetoucí jedinci (sterilní listové růžice se totiž ve vegetaci hledají velice obtížně).

Je známou skutečností, že počty kvetoucích orchidejí se na většině lokalit mezi jednotlivými roky výrazně liší, ale letošní výsledek byl ohromující – napočítali jsme 2479 exemplářů. Po několika předchozích letech, kdy se počty jedinců pohybovaly vždy „jen“ ve stovkách, bylo letošní číslo opravdu závratné. Celý svah měl díky záplavě květů fialovočervený nádech, rostliny často rostly ve skupinách po 5-20 jedincích, viděli jsme i řadu albínů. Zcela jednoznačně se jednalo o jeden z našich největších zážitků, který nám příroda letos přichystala.

Zdeněk Buchtele

Nově objevený ringval u Černého rybníka

Vedle staré cesty vedoucí z Úbočí do Miliíkova, v místech kde prochází těsně kolem Černého rybníka, byl v sobotu 15. května učiněn zajímavý objev. Je to objekt ringvalu, nebo tvrziště, téměř kruhového tvaru, o průměru zhruba 10 metrů, vystupující od zmíněné cesty do 4 metry hluboké rokle. Vlastní plocha ringvalu je oproti cestě asi o 50 cm níž a je od ní oddělena dobře patrným příkopem. Ten je v jednom místě zasypaný asi proto, aby se už z dávno pustého ringvalu mohla snadněji odnášet zemina, se kterou se zasypávaly a vyrovnávaly nerovnosti na cestě. V severozápadní části je takto odebrá-

Pohled na ringval z místa bývalé hráze (Z.Buchtele)

no asi 10m² zeminy do hloubky 30 cm, a v jižní části je vyhloubena „sonda“ asi 90 - 80 cm, hluboká asi 20 cm. Rokle, ktrá ringval obklopuje, je jižně od něj zároveň prameniší-

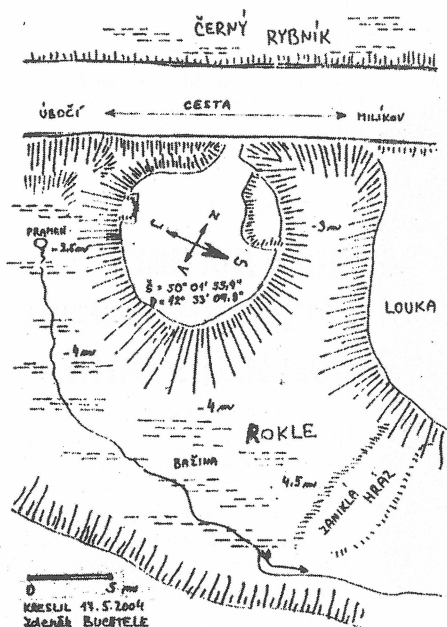
Přemek Tájek

Klenot časného jara - lýkovec jedovatý

Na přelomu letošního března a dubna jsem se na několika lokalitách ve Slavkovském lese rozhodl ověřit výskyt lýkovce jedovatého (*Daphne mezereum*). Procházel jsem místa, odkud jsou lýkovce udávány z přelomu 80. a 90. let (Petr Nevečeřal a Pavel Volf - mapovací karty, diplomová práce). Na jaře (především pak na sněhové pokrývce) je totiž tento jinak vcelku nenápadný keřík již z dálky viditelný díky výrazným květenstvím fialovorůžových květů. Trochu překvapivě se mi na většině lokalit skutečně podařilo výskyt tohoto druhu ověřit, s největší pravděpodobností se obvykle jednalo o tytéž jedince. Lýkovec se zde také většinou vyskytoval v bohatších populacích než dříve a podařilo se mi objevit i lokality nové. Nejpočetnější populace se nacházely v PR Prameniště Teplé a podél horního a středního toku Mnichovského potoka. Lýkovce většinou rostly v olšinách a podél vodních toků, méně často také na lesních okrajích nebo kamenitých svazích suťových lesů (kaňon řeky Teplé).

Lýkovec jedovatý je poměrně málo častým druhem naší květeny a je řazen mezi vzácnější druhy našich rostlin (kategorie C4 - druhy vyžadující další pozornost). Nejčastěji se vyskytuje v květnatých bučinách, suťových lesích a na lesních prameništích.

Přestože požití plodů lýkovce může u člověka vyvolat smrtelnou otravu, šťáva z peckovic se v minulosti používala na zostření chuti octa a hořčice nebo jako malířská červeň. Kůra sloužila již ve starověku k léčení rozličných nemocí. Léčitelé z rostliny vyráběli léky proti bolestem zubů a revmatismu či obklady na podrážděnou pokožku. Esence z kůry byla dokonce součástí náplasti proti tuberkulóze a rakovině. Lýkovec je také známým okrasným keřem. Mnohem hezčí než pohled na šlechtěné kultivary tohoto keře na zahradách je však (podle mě) setkání s touto rostlinou ve volné přírodě. A v krajině Slavkovského lesa k tomu máme stále poměrně dost příležitostí.

Mapka

těm bezejmenného přítoku, který se asi po 800 metrech vlévá do Lipoltovského potoka zvaného též Údolní potok.

Severovýchodně od ringvalu je v rokli, která zde dosahuje hloubky přibližně 4,5 metru, znatelný zbytek hráze. Ta sloužila k zatopení příkopu kolem ringvalu vodou a tím zajištění ochrany místa. Cesta vedoucí západně kolem ringvalu zřejmě využila valového náspu a tak si zajistila bezpečný průchod tímto bažinatým místem. Ve vojenském josefském mapování z let 1764-1768 je tato cesta výrazně zakreslena a není vyloučeno, že byla tehdy vybudována na trase daleko starší stezky.

Na vnitřní ploše ringvalu roste několik větších bříz a byla zde nalezena v hloubce asi 5 cm železná motyka